

Būčiau gyvenęs taikoje. Bet mano priešai atnešė man karą.

Žiūriu į tūkstantį du šimtus jų stipriausių sūnų ir dukterų. Jie klausosi negailestingo Auksinio vyro, kalbančio didžiulių marmurinių kolonų apsuptyje. Klausosi pabaisos, įplieskusio liepsnas, esdinančias man širdį.

– Žmonės *nesukurti* būti lygūs, – pareiškia tas vyras. Aukštas, valdingas, tikras erelis žmogaus kūne. – Silpnieji jus apgavo. Anot jų, romieji paveldės Žemę. Stiprieji turėtų ugdyti klusniuosius. Tai Kilnūsiai *diamokrati*jos melas. Vėžys, užnuodijęs žmoniją.

Jo žvilgsnis perveria susirinkusius mokinius.

– Aš ir jūs esame Auksiniai. Evoliucinės grandinės pabaiga. Esame daug aukščiau nei likusi žmonija, ta mėsos krūva, ganome menkesnes spalvas. Jūs šį statusą paveldėjote. – Vyras nužvelgia susirinkusiųjų veidus. – Bet ne už dyka.

Galią reikia pasiimti. Turtai atneša pergale. Valdžia, viešpatavimas, Imperija, nusipirkta už kraują. Jūs, berandžiai vaikai, nieko nenusipelnote. Jūs nepažinę skausmo. Nežinote, ką jūsų protėviai paaukojo, kad atsidurtumėte tokiose aukštumose. Tačiau netrukus sužinosite. Jau greitai jus išmokysime, kodėl žmoniją valdo Auksiniai. Pažadu, tarp jūsų išgyvens tik nusipelnusieji valdžios.

Bet aš nesu Auksinis. Aš – Raudonasis.

Jis mano, kad tokie kaip aš – silpni. Laiko mane kvailu, menku pusžmogiui. Mane augino ne rūmuose. Nejudinėjau po pievas, nevalgiau kolibrių liežuvelių. Esu užgrūdintas šio nuožmaus pasaulio gelmėse. Pagalastas neapykanta. Sustiprintas meilės.

Jis klysta.

Nė vienas jų neišgyvens.

I DALIS

VERGAS

*Marse auga tokia gėlė. Ji raudona, grubi,
tinkama mūsų dirvai. Ta gėlė – raudminas,
dar vadinama kraujo žiedu.*

PRAGARO NARAS

Pirma apie mane turėtumėt žinoti šitai: esu savo tėvo sūnus. Kai jie atėjo jo suimti, dariau kaip lieptas. Neverkiaiu. Nei kai Bendruomenė transliavo areštą per televiziją. Nei kai Auksiniai jį nuteisė. Nei kai Pilkieji pakorė. Motina už tai vožtelėjo. Stojiškas turėjo būti mano brolis Kiranas. Jis vyresnėlis, aš jaunėlis. Aš turėjau verkti. Bet būtent Kiranas bliovė kaip mergaitė, o Mažylė Eo įkišo raudminą į kairįjį tėvo darbinį batą ir parbėgo pas savo tėtį. Greta manęs stovėjusi sesuo Liana sumurmėjo raudą. Aš tiesiog žiūrėjau ir mažčiau, kaip gaila, kad tėvas mirė šokdamas, bet neapsiavęs šokių batais.

Marse ne kažin kiek gravitacijos. Kad lūžtų kaklas, reikia patraukti už kojų. Tą leidžia padaryti artimiesiems.

Užuodžiu savo smarvę kepkostiume. Pagamintas iš kažkokio nanoplastiko, jame taip karšta, kaip ir atrodo iš pavadinimo. Esu izoliuotas nuo galvos iki kojų pirštų. Niekas nepatenka vidun. Lauk – irgi. Ypač šiluma. Blogiausia, kad nuo akių negali nusibraukti prakaito. Velnioniškai graužia, kol nubėga pro galvos raištį ir susikaupia ties kulnais. Jau nekalbu apie smarvę myžant. O myži nuolat. Nes vandenį pro gėrimo vamzdelį siurbi kibirais. Tiesa, galima įvesti kateterį. Mes renkamės dvokti.

Per ausinę girdžiu, kaip klano grėžėjai kažką apkalbinėja, aš tuo tarpu joju ant griebGrąžčio*. Esu vienas šiame giliame tunelyje ant mašinos, kuri primena milžinišką metalinę ranką, graibančią ir gremžiančią žemes. Akmenį tirpdančius pirštus valdau iš sėdynės su diržais, pritvirtintos grąžto viršuje, kur būtų alkūnės sąnarys. Mano paties pirštai sukišti į valdymo pirštines,

* Pastaba skaitytojui: autorius visame tekste žaidžia sujungdamas žodžius. Vertime pasirinkta tą daryti dviem būdais: laikantis sudurtinių žodžių darybos taisyklės ir sujungiant žodžius, kaip yra originale. (Leid.)

manipuliuojančias gausybę čiuptuvus primenančių mažesnių grąžtų, besisukiojančių maždaug devyniasdešimt metrų žemiau mano kėdės. Sakoma, jei nori būti pragaro naru, tavo pirštai turi švysčioti taip greitai, kaip liepsnos liežuviai. Maniškiei švysčioja greičiau.

Nepaisant balsų ausyje, giliame tunelyje esu vienas. Mano būtis: vibracijos, aidintis mano paties kvėpavimas ir toks tvankus, bemaž kenksmingas karštis, kad jaučiuosi lyg susuktas į sunkią karštų myžalų antklodę.

Per kaktą dengiantį raištį prasimuša nauja prakaito srovė, skverbiasi į akis, degina, kol jos tampa ne mažiau raudonos nei mano rūdžių spalvos plaukai. Anksčiau vis mėgindavau nusišluostyti prakaitą, tik bergždžiai krapštydavau kepkostiumio antveidį. Vis dar norėčiau tai padaryti. Net po trejų metų graužiantis prakaitas neišsivaizduojamai kankina.

Šviesų aureolė nudažo tunelio sienas abipus mano kėdės sieros geltoniu. Pažvelgiu aukštyn į siaurą vertikalią šachtą, kurią šiandien išgręžiau. Kiek aukščiau tartum skystas sidabras spindi vertingasis helis-3, bet aš žvalgau po šešėlius, ieškau duobagalvių angijų, besirangančių tamsoje, ieškančių grąžto skleidžiamos šilumos. Jos ir pro kostiumą prasiskverbia, perkanda kietąjį sluoksnį, tuomet bando įsitaisyti šilčiausioje vietoje, paprastai ties pilvu, kad galėtų ten padėti kiaušinius. Man yra įgėlusios. Vis dar sapnuoju tą pabaisą: juodą, lyg stambų naftos čiuptuvą. Angys išauga storio sulig šlaunimi, ilgio sulig trimis vyrais, bet mes baiminamės jaunikių. Jie nemoka dozuoti nuodų. Tų angijų protėviai, kaip ir maniškiai, atkeliavo iš Žemės, įsikūrė Marse, o tada gilieji tuneliai jas pakeitė.

Giliuosiuose tuneliuose baugu. Supa vienatvė. Greta riaumojančio grąžto girdžiu draugų balsus, visi už mane vyresni. Bet per tamsą nematau jų, dirbančių puse kilometro aukščiau. Jie gręžia toli virš manęs, greta mano išrausto tunelio angos, apsirišę virvėmis su kabliais kybo palei tunelio kraštus, kad pasiektų helio3 gysleles. Jie naudoja metro ilgio grąžtus, praryjančius smulkias nuolaužas. Šiam darbui taip pat reikia pasitusiai miklių rankų ir kojų, bet šioje brigadoje pagrindinis pajamų šaltinis esu aš. Aš – pragaro naras. Ne kiekvienas gali juo būti, o aš tapau jauniausiu, kiek siekia visų atmintis.

Kasyklose dirbu jau trečius metus. Pradedi trylikos. Kad jau mergas dulkinį, tai ir brigadai tiksi. Bent jau taip sakė dėdė Narolas. Tiesa, vedžiau tik prieš pusmetį, tad nežinau, ką turėjo galvoje.

Ėo šoka mano mintyse, kol žvelgiu į valdymo ekraną, o griebGrąžčio pirštai apsiveja šviežią gyslą. Ėo. Kartais sunku galvoti apie ją neprisimenant vaikystės pravardės.

Mažylė Eo – mergaičiukė raudonų plaukų karčiais. Tokio pat raudonumo, kaip uoliena aplink mane. Ne iš tiesų raudoni, o rūdžių spalvos. Kaip ir mūsų namai, kaip ir Marsas. Eo irgi šešiolika. Gal ji ir panaši į mane – abu esame kilę iš Raudonųjų, žemės rausėjų klanų, mūsų giminė nulipdyta iš dainų, šokių ir dirvožemio. Bet Eo galėtų būti ir iš oro, iš eterio, surišančio žvaigždes į vientisą audeklą. Tiesa, žvaigždžių nesu matęs. Nė vienas kalnakasys Raudonasis jų nepamato.

Mažylė Eo. Ją norėjo apvesdinti, kai sukako keturiolika, kaip ir visas klano mergaites. Bet Eo valgė mažai, laukė, kol man sueis šešiolika – vyrų vedybAmžis, – ir tik tada apsvyniojo pirštą juostele. Sakė žinojusi, kad susituoksime dar tada, kai buvome vaikai. Aš nežinojau.

– *Stok. Stok. Stok!* – užrėkia man į ausinę dėdė Narolas. – *Darou, stok, vaikine!* – Mano pirštai sustingsta. Jis ten, aukštai, su visais, per šalmą stebi, kaip man sekasi.

– Kas dega? – klausiu suirzęs. Nemėgstu būti trukdomas.

– *Mažasis pragaro naras klausia, kas dega,* – susijuokia senis Barlou.

– *Kas, kas, dujų kišenė,* – atšauna Narolas. Jis mūsų dviejų šimtų žmonių brigados kalbantiGalva. – *Stok. Kviečiu skenBrigadą, kad iširtų atidžiai, kol neišsprogdinai mūsų velniop.*

– Ta dujų kišenė? Visai nedidukė, – sakau. – Greičiau jau dujų spuoogas. Susitvarkysiu.

– *Metus pasėdėjo ant grąžto ir įsivaizduoja, kad jau atskiria galvą nuo nuosavos skylės! Vargšas šūdeliukas,* – sausiai priduria senis Barlou. – *Prisimink mūsų auksinio lyderio žodžius. Kantrybė ir paklusnumas, jaunikli. Kantrybė – tai didžiuma drąsos, o paklusnumas – didžiuma žmogiškumo. Klausyk vyresnių.*

Išgirdęs epigramą pavartau akis. Jeigu tie vyresni sugebėtų tai, ką sugebu aš, gal paklaustyti ir būtų verta. Bet jų rankos ir protai jau sulėtėję. Kartais, man regis, jie norėtų, kad būčiau toks pat. Ypač mano dėdė.

– Einu kaip per sviestą. Jeigu manot, kad ten dujų kišenė, galiu tiesiog nušokti ir rankiniu būdu nuskenuoti. Nereikės gaišti.

Jie sakys, kad reikia būti atsargiam. Tartum atsargumas jiems kada nors būtų išėjęs į naudą. Jau visą amžinybę nesame laimėję Lauro.

– *Nori palikti Eo našle?* – Barlou nusikvatoja, balsas treška nuo trikdžių. – *Man tinka. Graži mergaičiukė. Rauskis į tą kišenę, o ją palik man. Aš senas ir storas, bet mano grąžtas dar prasimuša.*

Ataidi dviejų šimtų besijuokiančių kalnakasių choras. Taip suspaudžiu valdymo pirštines, kad krumpliai nubąla.

– *Paklausk dėdės Narolo, Darou. Geriau atsitraukti, kol nuskenuosime*, – priduria mano brolis Kiranas. Trejais metais vyresnis, todėl laiko save tikru išminčium, daugiau žinančiu. O težino, kaip būti atsargiam. – *Laiko turim.*

– Laiko? Velniai griebtu, užtruks kelias valandas, – nesusivaldau. Visi prieš mane. Visi klysta ir nesupranta, kad iki Lauro – vienas drąsus žingsnis. Negana to, jie manim abejoja. – Narolai, elgiesi, kaip bailys.

Kitame linijos gale tyla.

Išvadinti žmogų bailiu – ne pats geriausias būdas sulaukti jo palaikymo. Verčiau būčiau šito nesakęs.

– *Sakyčiau, skenuok pats*, – klykteli mano pusbrolis Loranas, Narolo sūnus. – *Antraip galėsime Gamas vadinti Aukšniais, kai gaus Laurą jau kokį šimtąjį kartą.*

Lauras. Požeminės kalnakasybos kolonijoje – Like – gyvena dvidešimt keturi klanai. Lauras įteikiamas kartą per ketvirtį. Su juo gauni daugiau maisto, nei pajėgsi suvalgyti. Daugiau deglų – rūkalų. Iš žemės importuotų atklodžių. Gintarinio birzgalo su pačios Bendruomenės kokybės ženklų. Lauras – tai pergale. Kiek visi prisimena, jį gauna tik Gamų klanas. Taigi, menkesniems klanams, pavyzdžiui, mūsiškiui, belieka sukti galvą dėl kvotos, kad bent išgyventume. Eo sako, jog Lauras – skanėstas, kurį mums prieš nosį tabaluoja Bendruomenė, ir visada nutolęs tiek, kad per plauką jo nepasiektume. Kad prisimintume, kokie maži esame ir kaip nedaug galime pakeisti. Turėtume būti pionieriai. Eo vadina mus vergais. Mano manymu, niekada pakankamai nesistengiame. Niekad smarkiai nerizikuojame, ir viskas dėl tų senių.

– *Loranai, užsikišk apie tą Laurą. Pataikysim į dujas, ir visi prakeikti Laurai išlėks į dausas*, – suurzgia dėdė Narolas.

Jis velia žodžius. Per ausinę beveik užuodžiu alkoholį. Jis nori iškviesiti jutiklių komandą, taip dangstydamas savo subinę. Arba bijo. Tas girtuoklis gimė myždamas iš baimės. O ko bijo? Mūsų valdovų Aukšinių? Jų tarnų Pilkųjų? Kas žino? Nedaugelis. Kam tai rūpi? Dar mažesniai ratui. Tiesą sakant, mano dėdė rūpėjo tik vienam žmogui, ir tas žmogus mirė, kai dėdė patraukė jį už kojų.

Dėdė silpnas. Atsargus, girtuokliauja, prilygsta nebent mano tėvo šešėliui. Mirksi lėtai ir sunkiai, lyg kaskart atsimerkus ir išvydus pasaulį jam suskaustų. Nepasitikiu juo giliai šachtoje, tiesą sakant, nepasitikiu niekur. Bet mama lieptų dėdės klausyti, primintų, kad vyresniuosius reikia gerbti. Nors jau esu vedęs ir dar mūsų klaną pragaro naras, mama sakytu, kad mano

„pūslės dar nevirtusios nuospaudomis“. Ir aš jai paklusu, nors tai siutina ne mažiau nei veidą kutenantis prakaitas.

– Gerai jau, – sumurmu.

Sugniaužiu grąžtą į kumštį ir laukiu, kol sėdėdamas savo saugioje kameroje virš giliojo tunelio dėdė nurodys mašinai iškilti. Sugaišime ištisas valandas. Suskaičiuoju. Iki pamainos pabaigą skelbiančio švilpuko – aštuonios valandos. Kad įveiktume Gamą, kas valandą turiu iškasti 156,5 kilogramo. Kol atvyks skenBrigada ir čia susitvarkys, užtruks mažiausiai pus-trečios valandos. Vadinasi, paskui reikės išspausti 227,6 kilogramo per valandą. Neįmanoma. Bet jei gręšiu toliau ir šėgžme išvoliosiu varginantį skenavimą, Lauras bus mūsų.

Svarstau, ar dėdė Narolas ir Barlou žino, kaip nedaug mums trūksta. Sakyčiau, žino. Bet turbūt mano, jog dėl nieko neverta rizikuoti. Veikiausiai tiki, kad pats Dievas šėgžmu pavers mūsų galimybes. Lauras priklauso Gamoms. Taip yra, taip visuomet ir bus. Mūsiškis, Lambdų, klanas tik stengiasi kažin kaip išgyventi iš turimų maisto atsargų ir menkų kasdienių malonumų. Niekas nekyla. Ir nekrenta. Dėl nieko neverta rizikuoti, kad pakeistum hierarchiją. Mano tėvas tai suprato užsiveržus kilpai.

Dėl nieko neverta rizikuoti gyvybe. Jaučiu prie krūtinės prigludusį vestuvinį žiedą iš plaukų ir šilko – nešioju jį pasikabinęs ant kaklo. Mąstau apie Eo šonkaulius.

Šį mėnesį per jos odą prasimuš keliais laibais kaulais daugiau. Ji slapčiomis nuo manęs prašinės Gamų maisto atliekų. Aš apsimesiu, kad nieko nežinau. Bet vis tiek būsime alkani. Aš per daug valgau, nes man šešiolika, vis dar augu. Eo meluoja, sako, kad niekad neturi apetito. Kai kurios moterys už maistą ar prabangos prekes parsiduoda Skardiniams (techniškai reikėtų sakyti Pilkiesiems), jie – mūsų nedidelę koloniją prižiūrintys Bendruomenės kareiviai. Eo neparduotų savo kūno už maistą man. Juk neparduotų? Tada susimąstau: padaryčiau bet ką, kad tik parūpinčiau maisto jai...

Žvilgteliu žemyn pro grąžto šoną. Iki mano išraustos skylės dugno kelias tolimas. Ten vien išsilydę akmenys ir šnypščiantys grąžtai. Bet nespėjęs per giliai susimąstyti atsisegu diržus ir pasiėmęs skenerį šokčioju šimtą metrų žemyn, link grąžto pirštų. Atsispiriu tai nuo vertikalių šachtos sienų, tai nuo ilgo, vibruojančio grąžto korpuso, kad krisčiau lėčiau. Tiesdamas ranką ir kibdamasis į dantratį tiesiai virš pirštų, įsitikinu, kad šalimais nėra angių lizdo. Įkaitę dešimt mažesniųjų grąžtų švyti. Oras raibuliuoja, kraipo vaizdą. Kaista veidas, jaučiu, kaip šiluma bado akis, kaip nuo jos maudžia

pilvą ir kiaušus. Jei elgsiesi neatsargiai, tie grąžtai net kaulus ištirpdys. Aš ir esu neatsargus. Tik vikrus.

Nulipu nežiūrėdamas žemyn tarp grąžto pirštų, kad skeneriu pasiečiau dujų kišenę ir galėčiau ištirti. Karštis nepakeliamas. Jau gailiuosi savo sprendimo. Ausinėje staugia balsai. Vos neužkabinu vieno iš grąžtų, bet jau esu pakankamai žemai. Skeneris rankoje sumirksi analizuodamas dujas. Mano kostiumas pasidengia pūslėmis, užuodžiu saldu, aštrų kvapą, lyg pridegusio sirupo. Pragaro narui tai mirties kvapas.